

นานาสาระ

ระบบแพทย์ทางไกล (Telemedicine)

ศ.นพ.สมศักดิ์ เทียมเก่า¹, ผศ.พญ.ศิริพร เทียมเก่า²

¹อนุสาขาวิชาประสาทวิทยา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²สาขาวิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เมื่อพูดถึง การบริการการแพทย์ทางไกล หรือ tele-medicine หมายถึง การให้บริการ การแพทย์และสาธารณสุข ของสถานพยาบาลแก่ผู้ขอรับบริการโดยผู้ประกอบวิชาชีพด้วยระบบ บริการการแพทย์ทางไกล เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรึกษา การตรวจ การวินิจฉัย การรักษา การพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสภาพ ร่างกาย และเพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษาต่อเนื่องของบุคลากรทางการแพทย์และการ สาธารณสุข ส่วนระบบบริการการแพทย์ทางไกล หมายความว่า ระบบงานที่มีการนำดิจิทัลมาใช้ ในการให้บริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่อยู่ต่างสถานที่ด้วยวิธีการส่งสัญญาณข้อมูล ภาพ และเสียง หรือวิธีการอื่นใด

ปัจจุบันการแพทย์ของประเทศไทยส่งเสริมให้แต่ละสถานพยาบาลมีระบบบริการ การแพทย์ทางไกล เพื่อให้บริการผู้ป่วยให้มีความสะดวก และเข้าถึงระบบบริการได้ง่าย สะดวกขึ้น ตลอดจนลดความแออัดในสถานพยาบาล อย่างไรก็ตามด้านสถานพยาบาลต่างๆ อาจยังไม่เปิด ระบบบริการการแพทย์ทางไกล เพราะยังไม่พร้อมในด้านอุปกรณ์ และผู้ให้บริการ ตลอดจนผู้ป่วย ก็ยังไม่พร้อม ทำให้ยังมีการบริการการแพทย์ทางไกลไม่มากนัก ประสพการณ์ส่วนตัวผมนั้นเริ่ม ใช้ระบบบริการการแพทย์ทางไกลตั้งแต่ช่วงมีการระบาดของโรคโควิด 19 และใช้ต่อเนื่องมาถึง ปัจจุบัน

ระบบบริการการแพทย์ทางไกลที่ผมให้บริการเป็นประจำนั้นเพื่อ เพิ่มการเข้าถึงของผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย บุคลากรทางการแพทย์ และประชาชนทั่วไป การบริการการแพทย์ทางไกลที่ผมให้ บริการนั้นประกอบด้วย

1. การบริการตรวจรักษาผู้ป่วย
2. การให้คำปรึกษาต่อญาติผู้ป่วย
3. การให้คำปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพต่อประชาชนทั่วไป
4. การให้คำปรึกษาการรักษาผู้ป่วยต่อทีมสุขภาพ
5. การจัดส่งยาถึงบ้าน ส่งยาถึงร้านยา

1. **การบริการตรวจรักษาผู้ป่วย** การตรวจผู้ป่วยนอกทั้งคลินิกโรคลมชัก และคลินิกระบบประสาท โดยแบ่งผู้ป่วยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. ผู้ป่วยที่อาการคงที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน ไม่มีการปรับเปลี่ยนยาประมาณ 6 เดือน 2. ผู้ป่วยที่มีอาการคงที่ดี ไม่มีภาวะแทรกซ้อน มีการปรับเปลี่ยนการรักษาในช่วงเวลา 6 เดือนน้อยมาก และ 3. ผู้ป่วยที่อาการยังไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงของอาการ ต้องมีการปรับยา ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 และ 2 ที่แนะนำผู้ป่วยให้ทำการรักษาด้วยระบบบริการการแพทย์ทางไกล

ระบบบริการการแพทย์ทางไกลในคลินิกใช้เทคโนโลยีที่ทุกคนคุ้นเคย ใช้กันเป็นประจำ คือ Line application โดยคนไข้ที่รักษาในคลินิกจะมีระบบให้ add line ของคลินิกไว้ทุกคน มีหมายเลขโทรศัพท์ไว้ติดต่อร่วมด้วย ดังนั้นถ้าผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 และ 2 ต้องการตรวจด้วยระบบแพทย์ทางไกลก็สามารถนัดหมายเวลากับเจ้าหน้าที่ได้ โดยปกติผมจะตรวจ OPD เริ่มเวลาประมาณ 8.30 น. และจะตรวจเสร็จประมาณ 11.30 น. หลังจากนั้นก็เป็นกรตรวจผู้ป่วยที่นัดหมายว่าจะตรวจผ่านระบบแพทย์ทางไกล เมื่อตรวจเสร็จผมก็ลงข้อมูลระบบสารสนเทศของโรงพยาบาล (Health Object: HO) และส่งข้อมูลด้านยาที่ใช้รักษาของผู้ป่วยให้ทีมส่งยาถึงบ้านดำเนินการต่อ

2. **การให้คำปรึกษาต่อญาติผู้ป่วย** ผู้ป่วยบางคนไม่สะดวกในการพบแพทย์ จึงให้ญาติเป็นคนพบแพทย์ โดยการขอคำปรึกษาผ่านระบบแพทย์ทางไกล ซึ่งผมก็ใช้ระบบเดียวกับผู้ป่วยทุกอย่าง ซึ่งการให้คำปรึกษากับญาติจะได้ผลดีในผู้ป่วยที่มีปัญหาการสื่อสาร เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยพิการ ผู้ป่วยมีปัญหาด้านระดับสติปัญญา

3. **การให้คำปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพต่อประชาชนทั่วไป** ทางคลินิกได้มีการเผยแพร่ line official ให้ประชาชนได้ add line และสามารถเข้ามาสอบถามปัญหาสุขภาพ ซึ่งผมก็จะตอบทันทีที่มีเวลว่าง ก็มักเป็นช่วงเวลากลางวันหลังทานอาหารกลางวัน และถ้าเป็นคำถามทั่วไปที่เป็นปัญหาของผู้อื่นร่วมด้วย ก็จะนำมาเผยแพร่ทาง face book ต่อภายหลัง

4. **การให้คำปรึกษาการรักษาผู้ป่วยต่อทีมสุขภาพ** โดยใช้ระบบเดียวกับที่ให้บริการผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย และประชาชนทั่วไป แต่มีการนัดหมายเวลา หรือติดต่อเข้ามาโดยไม่ได้นัดหมาย ผมก็พร้อมในการให้คำปรึกษาทันที เพราะต้องนำไปรักษาผู้ป่วยทันที การให้คำปรึกษานี้สามารถลดการส่งต่อผู้ป่วยได้ด้วย

5. **การจัดส่งยาถึงบ้าน ส่งยาถึงร้านยา** ผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 และ 2 ในคลินิกโรคลมชักและคลินิกระบบประสาทจะส่งยาต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนถึง 1 ปี จึงมาพบแพทย์ แต่ระหว่างนั้นถ้ามีปัญหาสุขภาพต้องการติดต่อมาตรวจก่อนนัดก็สามารถประสานมาได้ หรือต้องการตรวจด้วยระบบแพทย์ทางไกลก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน